„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 80. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 22. МАЈА 1892. ГОДИНА XXVII.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

НАША АВТОНОМИЈА И ПАТРИЈАРХ.

О свечаном дочеку Његове Светости г. патријарха у Сентомашу и како је он тамо изволео радикале јавно назвати „пустоловима“ и „протувама“ проговорили смо у уводном чланку нашега листа од прошлог уторника, а сад ћемо се осврнути и на оно, што је том приликом г. патријарх још рекао.

Он је бранио т. зв. „јединствени статут“ велећи, да он ни није с тиме имао никакве рђаве намере и да је он ту поступао према начелу: да само свештенство сачињава цркву и према томе да оно треба имати сву власт у истој.

Ми смо Њег. Светости врло захвални на овој изјави, јер прво и прво иста тачно потврђује, да смо ми имали потпуно право, кад смо за тај „јединствени статут“ чинили одговорним само њега, а на чланове саборског одбора, као формалне ништице, нисмо се ни осврталн. Што се пак тиче оне изреке Њег. Светости, да је само свештенство црква, ми чисто не можемо веровати, да је г. патријарх и могао таква шта рећи; но кад нам се то са свих страна потврђује, морамо да верујемо. Ако је, дакле, г. патријарх таква што рекао, онда ми морамо казати, да је то врло чудновато чути из уста једнога српскога патријарха, јер ми смо држали а држимо и сада још: да не може бити пастира без стада, ни стада без пастира, и ако би се ово потоње некако и замислити дало, а оно прво никако.

Г. патријарх замишља себи дакле неки формални, шта више, најкрући апсолутизам у српско-православној цркви (још крући него у самој римо-католичкој цркви) т. ј. да је свештенство у цркви све, а народ нико и ништа, добар једино за то, да подиже и издржава цркве и плаћа свештенство т. ј. да буде народ misera contribuens plebs, над којим то свештенство, које он издржава, има неограничену власт.

Ми се са назорима г. патријарха никако не можемо сложити и пошто он те своје назоре покушава спровести у дело још и пре него је о томе казао своју реч наш народно-црквени сабор, па јер то он чини управо брутални (осорним и насилним) начином, то смо ми против њега стали у управо таку брутану опозицију. Ми одобравамо г. патријарху, да свештенству припада апсолутна власт у унутрашњој, духовној управи наше цркве, но да свештенству и у спољашњој административној управи цркве припада апсолутна власт, против покушаја, да се то спроведе, бранићемо се ми, па макар нас била само четворица, ако устреба, најочајнијим начином, ослањајући се на несумњиво изречену вољу народа, који то апсолутно неће, и победа пре или доцније мора бити на нашој страни.

Ми ово никако не велимо само за шалу, то је наша врло озбиљна изјава. Госп. патријарх нека врло добро пази шта ради. Нека не натеже сувише жице, попуцаће за цело — и онда неће бити грех на нашој души.

Но, међутим изгледа канда је госп. патријарх мрвицу и увидео, да је далеко забраздио. Он почиње да говори, да је „јединствени“ и „дисциплинарни“ статут само „предлог“, који никоме не шкоди па да о томе има још реч сабор, који не треба да га прими, ако му се не свиђа. Г. патријарх очевидно узмиче, кад обећава да ће за цело доћи до споразума између јерархије и т. зв. одбора петнаесторице те сабора, па да ће се све удесити на опште задовољство. Ово су врло лепе речи и ми не би имали ништа против тога кад би се тако догодило, јер је **нама живо и искрено на срцу да престану дугогодишње трзавице у нашој цркви,** но г. патријарх није изабрао згодан начин да умири и предобије своје противнике називајући их „пробисветима“, „пустоловима“ и „протувама“ и баш, јер он тако ради, врло сумњамо да г. патријарх искрено мисли оно што говори.

А сумњамо и због тога: што се сећамо једнога ручка где је г. патријарх изгрдио чланове т. з. одбора петнаесторице (тога заиста питомог тела) што баш до последње тачкице не примише предложени им „јединствени статут“, велећи да он не попушта ни за једну јоту — а сећамо се и једног разговора, који имадосмо са једним црквеним великодостојником, негде почетком ове године, у којем нам разговору тај великодостојник рече са свим одрешито: да јерархија а нарочито г. патријарх ни за једну длаку неће одступити од начела изражених у т. з. „јединственом статуту.“

То све, како рекосмо, не беше давно па како сад, од једаред, то мирољубиво расположење јерархије? Да смо ми сви ћутали, кад нам обелоданише т. з. „јединствени статут“ и да нарочито не беше „Заставе“, која је покренула народ у 85 општина да протестује (а тих протеста биће још и мора да их буде) зар би јерархија требала да устукне и да тражи споразум, кад јој тога споразума не би било требало? Зашто да јерархија касапи оно, што је њој из душе извађено и о чему се изразила да неодступа ни за једну јоту?!

Ако је дакле јерархија увидела да је пошла сувише далеко и сад се мрвицу повлачи натраг, доказ је, да су људи који су устали против т. з. „јединственог статута“ имали са свим право, па ако јерархија то искрено увиђа, зашто онда те људе називати „пробисветима“, „пустоловима“ и „протувама“. Дакле онај који има право јесте таки, а шта су они, који се повлаче, јер немају право?

Ми услед тих недостојних грђења у пуном смо праву што сумњамо у искрено расположење јерархије за споразум. Ми држимо да су то само слатке речи да обмане оне који су „нишчи духом.“ И јер то држимо не можемо доста живо да препоручимо народу: нека пази што ради.

Прени се, народе, вук ти обилази кућу! Не дај се смести; и ви општине, које још нисте протестовале устајте листом и протестујте, јер у томе нам једино лежи наш спас пред ужасним пониженењем, пред огромном штетом, која нас чека — ако будемо немарни.

Ми апелујемо на све праве и истините пријатеље народне среће и будућности, нека сваки у својој општини или у свом срезу поради да се с места протестује где то није још учињено. Настао је застој — хоћемо ли сами себи да ископамо гроб?

КАКО СТОЈИМО?

Како економски стоји наш народ свуд, где Срби живе у Аустро-Угарској, донео је о том „Србобран“ у 33. бр. један чланак, који је и нама дошао до руку путем „Трговинског Гласника“, где је у 49. бр. отштампан.

Кад смо видели, да је и „Србобран“ пригрлио давнашњу жељу трговачко-занатлијског света, ми смо се веома јако обрадовали том новом обрту, пожелив: да Бог да пошли сви наши листови тим путем.

Читајући речени чланак, морамо признати, да у колико нас је он одушевио, у толико нас је донешени предлог изненадио. Г. Писац чланка каже, да се разговарао са једним врло угледним Србином из Аустрије, који је редак вештак у трговини и као такав стоји на челу великих новчаних подузећа. По савету тог родољубивог Србина ставља г. писац ово питање на трговачко-привредни српски свет:

„Да л' би пробитачно било по српску трговину, да се у Загребу оснује једна главна трговачка банка, која би се у свима својим пословима служила ћирилицом, упутнице и писма писала ћирилицом, па и саму кореспонденцију водила ћирилицом на српском језику?“

У свези са овим питањем има још пет тачака, са којима се тако исто у многом не слажемо као и са овом првом.

Опстанак наших привредника не зависи у главном од тог, каквим ће језиком бити писане менице, већ зависи од народне свести — говорим само о способним и ваљаним трговцима. — Ако народ појима своју дужност, ако је прожман народном свешћу, па уме да разликује туђинца од свог брата Србина трговца. Ако зна какав је то грех, кад се поред свог брата српског трговца или занатлије иде у туђ дућан да пазари, остављајући своју зараду, да се други њоме користи, онда и само онда, кад ту дужност схвати наш народ, онда ће моћи Срби привредници напредовати и онда ће српски заводи и српска кореспоненција имати смисла. Али дотле нема напретка, до год ми видимо наше прваке и међу њима многе свештенике, за којима иде маса у омаловажавању српских привредника, који се муче и напрежу све своје силе, да стеку наклоности своје рођене браће по крви, вери и народности, а они их мимоилазе и иду у туђе дућане, све дотле не може бити говора о каквом бољитку наших трговаца и занатлија а с њима ни економском стању српског народа.

Народ као потрошач представља у промету главног фактора, а тај фактор треба да је свестан и добро упућен у моралној дужности, коју сви заједно један према

ЛИСТАК.

БРАНКО У РОПСТВУ
У ФРАНЦУСКОЈ

ГОДИНЕ 1859. ПОСЛЕ БИТКЕ СОЛФЕРИНСКЕ.

(Истинити догађај.)

(Наставак види број 78-и.)

IX.

Варош Алба.

Ујутру рано устане Бранко, изађе из собе и оде у башту, да свежи ваздух удише, који је оног летњег јутра тако пријатан био. Ходао је полако, а мисли му беху расејане, дође до водоскока и стаде посматрати оне златне рибице, које су непрестано тамо амо пловиле и вијугале се по базену. Да, ту рече, млада госпа да јој је најмилије место и да ту она ужива и наслађује се својим мислима. Какву она насладу може ту налазити; на послетку, ко може проникнути у женске тајне? Може бити да ће се та загонетка сама по себи решити. Од базена упути се Бранко к двориштy после неколико четврти сата његовог ходања по башти. На баштена врата дочека га стари господин.

„А, добро јутро,“ ослови га господин још по издаље и не даде му да проговори, преухити Бранка да та пре поздрави, „како сте спавали и је ли вам пријао одмор.“

„Добро јутро, господине“, одпоздрави Бранко, и захваљујем вам на питању вашем, ви знате да млади људи веома добро спавају, када никакове бриге немају.“

„Изволте у трапезарију, да доручкујемо, тамо нас већ чекају.“

„Захваљујем господине, на толикој вашој племенитој милости. Ја мислим, да би требао, да одем на моје одређено место, да неби био крив код мога команданта.“

„О, полако мој господине, полако само, имате ви још времена да на ваше одређено место доспете.“

У том ступише у трапезарију, где их дочекаше млада госпа са својом тетком. Бранко обадве даме учтиво поздрави, још Бранко није могао ни до речи доћи, а господин рече:

„Ето нашег госта, који једва чека, само да нас остави; хоће што пре да оде у Албу међу своје другове.“

„А зар тако ви, господине, нас мало волете, те тако хитате, да међу ваше другове дођете,“ рече госпа, „томе се нисам надала од вас господине, ја сам мислила бар неколико дана да овде заједнички проведемо.“

„Извините, госпо“, смешећи се проговори Бранко. „Није тако мишљено од мене, као што је господин изволео наш разговор вами да престави. Ја нерадо идем на моје опредељено место, то признајем пред вама отворено, но дужност ми налаже, да неби дошао у неприлику код мога команданта. На послетку ја нисам то намерно казао, да ја хоћу да идем што ми се овде не допада, али милостива ће знати, да ја самом себи не припадам, пошто сам ја војник.“

„Е, ако је тако мишљено од ваше стране, онда се мења ствар,“ рече господин, „ја сам мислио, да ви баш намерно хоћете да идете.“

„Прекрасно од господина, где признаје отворено да нерадо иде од нас. Но, ја би имала, отац, један предлог да ставим господину, ако ви одобравате.“

„Да чујемо!“ и климну главом господин у знак да говори.

„Када дозвољавате, ја мислим да не би било рђаво за господина, да остане у Француској, да не иде натраг у Аустрију. Шта мислите, господине, примате ли мој предлог и да ли га усвајате?“

Бранко се мало замисли и не одговори одмах, и у оном тренутку прелети му као брзојавна струја кроз главу, предочи му се сав свој положај и будући свој живот и рече:

„Ово је питање за мене веома важно и не могу вам одмах на њ одговорити, може бити кроз неколико дана да ћу вам моћи одговорити, а за сада извините, не могу.“

„А зашто да неможете господине сада одмах одговорити, када моја кћи жели, ја пот пуно њен предлог одобравам.“

„Нека отац“, одговори млада госпа. „Кад господин мисли, да не може одмах одговорити, ми имамо још времена. Господин ће бити у Алби извесно неколико недеља, па ћемо се ми још састати и чешће виђати но само вас чиним пажљивим, господине, да у мени сматрате своју пријатељицу.

Бранко се захвали на њеној великодушности и сав беше узрујан од толиког искушења, где не може оним штованим особама, како би хтео са захвалношћу да им њихове жеље испуни. Он је био осуђен да неблагодарног преставља, али му је срце знало да правично мисли и није смео ни једне још даље од његовог унутрашњег осећаја одступити.

„Лепо, лепо, кад ти одобраваш ја немам ништа против тога одговори стари господин, но манимо то за сад на страну само би питао нешто, молим вас само још једно имам да вас замолим, обрати се Бранку. Да ли знате које управљао битком код Солферине од стране Аустрије и од стране Француске?

Не знам тачно, но чуо сам да је главнокомандујући био Његово Величанство цар Фрања Јосиф I.; центрум је предводио Ф.М.Л. гроф Клам Калас, десно крило предводио је Ф.М.Л. барон Бенедек, а лево крило је предводио Ђ. К. гроф Шлик, од стране Аустрије. Од Француске и Талијанске стране предводили су цар Наполеон III., краљ талијански Виктор Емануел, од француских маршала били су Мак-Махон и Канроберт, тако нам рекоше француски војници.

„Да, да, врло је могуће да су они битком руководили.“

„Још су се они дуго разговарали при доручку заједнички, док на један мах устаде млада госпа и извади из неке кутије неки мали пакетић и даде га Бранку. Изволите узети од ваше пријатељице, ту имате смотник и кутију за смотке.“

„Бранко се захвали на поклону и рече: верујте ми да ће ми веома драга бити ова ваша успомена, и вечно ћу се сећати кад се будем дотакао ових ствари, на ону пријатељицу која ми је овај поклон дала.“

„Она се радосно насмеши и рече: то морате и на делу посведочити.“

другом имамо. С друге стране треба да су сами привредници добро обавештени о свима догађајима, што се збивају на привредном пољу, како би сваку прилику могли згодно употребити у своју корист, као што раде и остали прометници свију других народа. Ту сад настаје дужност журналистике.

Журналистика игра велику улогу у целом свету, она располаже са снагом, пред којом често мора и убојна сила да ретерира. Задаћа родољубиве журналистике је, да се брине о свима гранама народног живота, па тако и српска журналистика позвана је, да на економском пољу заступа интересе свог народа. Ми Срби подељени смо политички на више области, па пошто смо ослабљени, потискују нас са свију страна, само се још једино наша журналистика може слободније да креће. За то народ српски и очекује од своје журналистике, да га она у свему обавести и упути, којим путем треба да пође у појединим питањима; али ево јада. Српска журналистика бави се скоро искључиво јевропским питањем, а за привреду свог народа недостаје места у простору њихових листова. Запитајте уреднике за узрок, што се тако слабо баве привредном граном свог народа, и од сваког ћете добити једнак одговор: „има прешнији ствари на дневном реду“. Запитајте ако хоћете и самог уредника „Србобрана“ о том, који нам у свом чланку износи ове дивне разлоге о економском положају народа: „Хоћеш ли кога да начиниш политичким робом, прво га направи економским, па је онда и политички роб.“ Тако је, ал за што сте онда до сад пропуштали своју дужност?

Не треба да ее варамо и један другом да товаримо своје грехе на леђа, кад нам је свима ствар јасна. Српска привреда је сироче, које ретко кад нађе где љубави. О привреди нашој само је онда писано у српским листовима, кад је који лист требао рекламу, приликом избора, или из других каквих рачуна. Једина „Застава“ показала се, да разуме свој прави позив, јер је још 1886. год. пола листа посветила један пут недељно привреди. Ако хоће и други наши листови да се загреју истом љубављу за економски напредак свог народа као „Застава“, онда радите солидарно, радите српским одушевљењем, радите трајно и непрекидно, јер материјални интерес не треба мешати са личним размирицама политичким и начелним трвењима. Он има свој опредељени правац, о који се нико не сме огрешити, ако неће да га његов рођени народ прокуне.

Одговарајући овим летимично на изнешене предлоге „Србобрана“, наше је уверење, да српски новчани завод може постојати, као што постоје многи други заводи те врсте. Али такав завод неће користити српској трговини, јер трговац може само онда свој дуг лако исплатити, кад је жив обрт његове радње, а конзумент је наш народ. За то упућујмо и будимо народну свест у тих конзумената, а ми сами покажимо примером, како се врши народна дужност, па ћемо се једног лепог дана састати на раскршћу, где се неће питати, како се ко крсти, већ како чије срце куца.

Овако за сад, а скорим донећемо зготовљени статут о трговачкој заједници, чим нам буде могао г. уредник уступити мало више места у цењеној „Застави“.

Давид Видић.

Нови Сад, 21. маја.

Ми смо већ једном ухватили г. Саву Бјелановића, да он није чистих руку. Уватили смо га, да је у далматинскоме сабору бранио анексију Босне и Херцеговине и поред осталих врло сумњивих околности, како му је н. пр. пуштен улазак у Босну, и како је увек шуровао с владом далматинском, били смо на чисто, да Саво Бјелановић данас издајнички ради; било нам је јасно — да се он предао на службу српским душманима. Г. Саво је плануо, почео је грдити и лажима се служити, почео је, у несташици материјала да са свога чела спере лагу издајничку, изазивати личност нашега уредника.

Неким српским листовима то је добро дошло. Неки су се томе у дно душе своје радовали, неки су те лажи и те клевете преносили а неки су опет чак шиљали г. Сави адресе наших једномишљеника, јер им је од увек ишло у рачун, да просто униште „Заставу“ и да се тако извесни „капуташи“ наметну народу за диктаторе. Кад нису могли, да нашу странку, да српски народ упропасте најпре Анђелићевци, па нотабилитети и браниклије — онда се у нашу странку увукоше неке отровне гује, да је тако из темеља сруше.

Него да проследимо. Г. Саво стаде грдити и ружити, али не хтеде ни да покуша а да себе одбрани. Што је било главно увек је преко тога мимоилазио — мислећи ваљда у својој мудрој глави, да ће себе опрати тиме, ако буде друге ружио. Преварио се. Кад је доведен у теснац, да је бранио анексију Босне и Херцеговине, он је био толико дрзак па се усудио јавно казати, да тога он није урадио — да оно није урадио, што је било наштампано у његовом листу. Лаж му открисмо и повратисмо му је да се њоме окити — а од тада он на све то лепо ћути. Ћути, јер другче и не иде, ћути, јер је данас свакоме јасно, да је „Српски Глас“ писао и бранио оно, што ниједан прави српски лист не сме ни писати ни бранити.

Сад имадемо нови доказ. Доказ врло тугаљиве природе, који нам јасно каже, да је „Српски Глас“ постао орган полиције босанске владе, да он ту полицију брани и бранећи је, да између редака напада и „Велику Србију“ и „Дневни Лист“ и „Слободу“ и „Србобран“ и све оне листове, који се занимају босанским стварима, наравно не кулучећи босанској влади. Он, дакле брани босанску полицију од приговора ових листова а ови листови често пута преносе и чланке и дописе из „Српског Гласа“, преносе очако лакомислено и тако у Српству дају важности једноме листу, који се зове „српски“ и на жалост штампа „ћирилицом“, лист, који није ништа друго, него орган босанске полиције.

Да се изјаснимо. Ми нисмо научни да икога сумњичимо, ми сматрамо да је и несрпски и нехришћански икога нападати без доказа — али кад имадемо доказа, да неко не ради српски а вешто обмањује наше српске листове, да га у несрпском раду подупиру, онда је наш задатак, наша света дужност, да томе станемо на пут и да упозоримо остале српске листове, да се бранећи бруку не брукају и сами.

Јест, то је наша света дужност. Јер је „Застава“ увек од свога постанка била српски бедем, о који су се кршиле фаланге српских душмана, па је такова она и сада. „Застава“ је лист Српства. За Српство се родила, Српству служи, за њ ће увек радити и победити.

Свима нам је познато, да су се ту скоро збили изгреди у Сарајеву између мухамедоваца и православних. О томе се писало у „Застави“, „Вел. Србији“ и „Србобрану“ писало се и у „Бачванину“ и „Вршачком Гласнику“ и сви су дописници свију тих листова казали једно те исто, да су се ови нереди збили насладом владиних органа, да су били нападнути први Срби православни, а сарајевска полиција, да је узимала у заштиту Мухамедовце и прогонила Србе, да је шта више праведне и невине Србе осудила.

Овако су, опет велимо, осим осталих писали „Бачванин“ и „Вршачки Гласник“ ова наша два дична листа, који данас највише бране Српство у оним земљама, и који тамо одлазе — дакле да није тако, побили би их или би их пријатељи о противном известили. Све је ово било писано и свега се овога ми сећамо, јер је то било, тако рећи, јуче. Па шта ради „Срп. Глас?“ Шта ради тај вајни српски лист? Као увек и овог пута он у Задру кује допис из Сарајева, у томе допису говорећи о овим изгредима врло фино и са највећим околишењем наставља: **да су се изгреди догодили и да је морала учествовати полиција да постави ред, јер без полиције није могло ни бити реда!**

Сад се за цело чуде и господа око „В. Србије“, и „Србобрана“ и осталих листова — како је то могуће, да је полиција поставила ред, а њих су дописници известили да је баш ова полиција и изазвала неред?!

Чуде се и право је да се чуде — кад не хтедоше одмах у почетку, да буду на чисто са „Српским Гласом“ и његовим држањем. А хоће ли бити од сада — то ћемо да видимо, али њима и нама је јасно, да „Српски Глас“ брани у свему босанску владу и да напада све оне листове, који нападају ову владу. Па кад нам је то јасно, од сада ће нам и то бити јасно, да сви они листови, који буду са „Срп. Гласом“ пријатељевали, одобравају његов правац — а наравно, као увек ни сада нећемо штедити ни један српски лист, који буде бранио друге прљаве листове, па се тај лист незнамо каквим именом звао — јер опет кажемо „Застава“ је била и остаје српски бедем. Оволико, да се разумемо. У име Српства ми бацамо први рукавицу!

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Невесињско Поље, 10. маја.

Помози Боже, како се може!

Некоме је прешло преко зуба, а некоме до крвавих суза. Неко плаче а неко се смије, неко о пиру а неко о ћелепиру. Тешко босу идућ на откосу, тешко мени док је зулумчара, тешко дому у ком слоге нема! Што си стао, Србо злопатниче, што си мрке објесио брке? Вина нећеш, разговора немаш, а кад гори барут пред очима... све дружину по имену вичеш! Јао роде, жалосне слободе!

Долетјеше кукавице сиње, долетјеше, не било им просто. Разгубаше земљу, народ окужише а од крста бруку направише. Лаж и Латин близанци су прави, ће ће лажа ако у мантију неће, под лажима фраторска се душа креће. Кад се моли у свом срцу отров вари, за паре би Бога прод'о и Божије ствари. Лупи ногом, стреси ланце Шокче јадни, рукама те лупешкијем фратор гњави а мантијом поштење ти у грудима дави. Он из Рима дође, ватикан му паре кује, да на тебе, српски роде, отров бљује. Душа му је црна а у „Glasu Hercegovca“ видиш символ оца Шокца!

Јао земљо, херцегова земљо, ти зјеницо мајке домовине, напојена крвљу свератника мученика, овенчана славом херојскијех дика, што си дочекала...? Да ти авет „св. францисканског реда“ опасана бијелијем траком везенијем трује ђецу у гробове дира, да ти фратар у сред бајонета Србадији неда мира?! А ђеца ти, а ти соколови сиви? Твоја ђеца од дивова нови диви?! Шта ће она, дигоше јој пушке, цевердаре, отупише јој ноже-јатагане .... распасаној момчадији фратори се грозе на све стране по земљи се возе, крст наш псују, у светиње пљују, а ђедова гробове нам додирују; а ко само макне да им на пут стане нахрупиће црне вране... Латин срца нема, душе нема, ко се папи покорити неће, на њег сикће гадна римска анатема!

Риме! Риме — ти грјешниче стари, бруко земна а срамото неба, кој у папи створи новог Бога, да у њему свијет оне гледа, који веле: у гријеху се неда, јер папа је чудо невиђено, и кад кћери кћерама ствара и тад до Бога није му пара.

Чу ли Риме, ти фабрико мрака, куне ти се Србин пред вјером прађедовском, да ће прије забрујати гласи а у цркви Ватикана твога, прије ће се разлијегати према небу света пјесма, пјесма православна: „помилуј господи!“ него ли ћеш од нас одрод дочекати, него ли ћеш из срца нам православље исисати, јер ти кажем и вјеру ти дајем, дође ли до тога да нам ђецу грабиш, скакаће и фратри и попови у плаховиту бујну ријеку а са глава српскије пантера одрубићемо кожу, да мјешине искројимо, а од исте тијару направимо, да је на дар пошаљемо, на дар тијару пантеру лавовима тринаестим и четрнаестим — за украс.

Мирко.

* * *

Бањалука.

Хајд', брате, на ваз (причање)! Ја чујем, да су се браћа завадила, па ти моји мухамедовци њеки лудују: у обрану дина треба сјећи Каурина. Јао, браћо, то је вајхалуна (тешко и ужасно)! У томе дину нема рагбета а ни хурмета (вери части ни почасти). Ко на свога брата мрзи, то су зебени (паклене слуге) и ти раде само за свој мал (интерес). Ко нас туче, тај се смије, а ми опет сви смо наши, ово правда говори, јер нам веће догори: кјетумуздир затен хал (наше је стање жалосно). Ко мисли добро и било му добро, ко о срећи браћи ради и била му срећа: Бог му дао ценет (рај) а оцу му рахмет (покој), а ко о несрећи мисли, ухватиле га дерде и беладе (муке и невоље) па се под њима до свиснућа превијао. Јао, брате Бошњаче, ма ти које вјере био, зар не видиш, да смо дотле уклусили, басајући странпутицом, да се о нама може пјевати: у дан уши тучемо, обноћ сјено вучемо, опанке не свучемо — до сабеле (зоре), господо! Зенатски су ајани (прваци) као стари тирјани, они живе јавани (дивље)... а богме ајана-тирјана око „Bošnjaka“ проноса! Па шта се дакле кољемо? Ја сам свуда ходио, у Стамбол доходио, нисам ово видио. Ни чаршије, ни хана — нестаде нам духана, већ пушимо смрдана, разумете, господо?

А теби ево, уредниче, пишем арзулал (молбу) да ти кажем за наш хал (стање) пропаде нам цјели мал... и још да се крвавимо, а у братској крви!?

Један бег
из бањалучке околине.

Поглед по свету.

— Шпански родољуб Зорила издао је манифест, у коме позива грађане да поставе републиканску владу, те каже да је потребна једна општа револуција у Шпанији и Португалској, да тако у свима важнијим питањима ове две државе пиринејског полуострва споразумно раде. Манифест је у становништву учинио велику сензацију а примљен је одушевљено од стране републиканаца у обим државама; и француска републиканска штампа поздравља овај корак Зориле, тим више што је у њему и то казано, да републиканци шпански и португалски морају живети у највећем споразуму са француским. Зорила је пак осудио поступање анархиста и одбио свако њихово суделовање у овом подхвату.

— У Италији како смо већ јавили, опет министарска криза! Талијанска комора са већином од самих 9 гласова одобрила је један владин предлог и услед тога нов министар-председник Ђиолити предао је оставку краљу, који је није хтео да прими. Опозиција окривљује владу, што јој је слаба новчана снага. Главни задатак владин био би тај: да смањи војску, да преуреди управу. До тога ће стајати хоће ли садашња влада бити дуга века или ће опет настати нове трзавице, које иначе од неког времена у Италији не престају, јер је народ силно огорчен на огромно плаћање порезе, те потпуним правом, све ове невоље

„У том уђе послужитељ у трапезарију и рече старом господину: коњи су у кола упрегнути и кочијаш чека на вашу заповест.“

„Сад ћемо ми одмах доћи“ рече стари господин.

„Изволите, пите за ваш срећан пут“ придода госпа.

„Бранко устаде од стола и почне се праштати са свима, који су га пријатељски дочекали.“ Господин рече: а ми ћемо се још чешће видити, доћи ћемо скоро у Албу.

У том извади из џепа новчаник, и извади из њега један комад златан од 40 франака и даде Бранку. Изволите, узмите, нека се нађе на путу.

Бранко га пољуби у руку, и хтеде младу госпу у руку пољубити, но она не дозволи, него се рукова с њиме пожели му срећан пут до скоро виђења. Рукова се с тетком и рече свима с богом остајте. Седе на кола и отпутова на његово опредељено место.

Бранко је путовао од прилике три сата, и стигао је око подне своје одељење, баш кад је хтео улазити у варош Албу. Сиђе се с кола и јави официру од страже, да је дошао у своје одељење. У том кочијаш предаде једно писмо официру, који је Бранка довезао. Официр прочита писмо насмеја се и рече Бранку, да иде на своје место.

Из вароши је силан свет изишао на сусрет војницима, да види ћесарове заробљене војнике. Хиљада их је било који су били тако љубопитни, да су запитивали војнике о разним стварима, али ко ће да их све разуме, кад војници не знају француски да говоре, а они опет не знају други говор, осим француски па муке живе, што се не могу да разуму. А дечурлије било их је тма божији и то сви питају војнике: јесу ли добри Французи! Јесу ли добри Французи!

Кад су војници стигли у варош, не можеш од светине да прођеш толико је било много, гурали се, турали се међу собом, само да што боље виде војнике. Путујући кроз варош, дођемо до једног великог двориштa, у ком беше велика касарна на 2 спрата од тврдог материјала начињена. Ту у двориште уђоше војници и стадоше у три реда да заповест чују, шта ће им заповедити и хоће ли остати онде?

Официр изда заповест да ће онде у касарни остати неизвесно време, пошто је примирје од шест недеља истекло, а нема даље наредбе, то ћемо тамо у варош Алби остати до даље наредбе. Но од сад треба да се држи војнички ред, нека се војници очисте, окрепе и све доведу у ред. Од сад могу слободно по вароши ићи, само морају војнички ред држати, у вече у означено време у касарну долазити, да не би никакви нереда по вароши чинили и да не би принуђен био да морам кога казнити.

Сад вас отпуштам и заузмите места, која ће вам се определити у касарни. Тајин ће те од сада редовно добијати.

(Наставиће се у идући петак.)

приписује несретној спољној политици „тројног савеза“, која прождере толико милиона новаца и на оружју држи толико стотина хиљада Италијанаца.

ИЗБОРИ У ТРОЈЕДНИЦИ.

У свима српским срезовима у Тројединци изабрани су негде једногласно а негде колосалном (огромном) већином, кандидати владине странке, изузев једино срезове илочки и хртковачки, где су како се вели, услед склопљеног компромиса са баном г. грофом Куеном Хедерваријом, изабрани др. Богољуб Милетић са 300 гласова већине, а Паја Јовановић једногласно. Против кандидати Симоновић и др. Јован Шевић — како нам причају — позвани су од владе, да пре отпочетог избора одступе. Српска самостална странка улази дакле у сабор са 2 своја члана, но како је сада већ народ у то почео веровати, да су и та двојица изабрана услед компромиса са владом, мора се узети, да су и они чланови владине странке, или бар, да им према влади неће бити са свим разрешене руке. Ми ћемо о томе у своје време, казати своје, а доле доносимо без измене допис, који нам је стигао из среза иришког, од једнога првака тамошње српске „самосталне“ странке.

* * *

Из **среза иришког**, 20. маја. Перо ми дрхће од узбуђења, па с тога извините, што вам не могу писати опширније, и молим вас, да се за сад задовољите с овим, што ћу вам овде написати.

Ми смо управо ужасно разочарани, јер овака тиранства, овака безакоња, оваког безобразлука нико не памти да је чувено не само у иришком него у ма којем изборном срезу — а да тога не беше, ми победисмо сјајно. Овако је Ђурђевић добио, односно отеше њему у корист, 38 гласова већине и то тиме, што су многи и многи бирачи и небирачи по више пута гласали. Ако хоћете да знате, падосмо само за то, прво: што Павле Јовановић на молбу бирача **не хтеде** доћи на избор (Ваљда је залутао за Голеш-планину? — Пр. слаг.); а друго: што при завршивању одбора затворише **Миту Рогулића**, а пароха Моловића и Ђуришића и све наше бираче са биралишта (из дворишта варошке куће) **са пандурима истераше**, те оставши предстојник Рогулић сам са својим присталицама, удесио је ствар нечувеним начином тако, да су Ђурђевићевци по више пута гласали и тако је нечувеним насиљем и безакоњем већина за Ђурђевића истесана. У кратко, г. уредниче, **оваке сигурне већине, оваке храбре изборне војске, ја још до данас не видох, а командант, коме би се та војска на расположење ставити имала, т. ј. наш кандидат, Павле Јовановић, не хтеде доћи ни војску примити, издаде нас**, а противници, видећи то — наше вође, које позатвараше, које растераше, па безакоњем и срамним начином победише нас.

Несретни компромис, што га учинише наши назови-прваци и вође са кр. кот. предстојником Ђорђевићем у Ср. Карловцима и у Руми допринео је то, да је у целом Срему влада победила. Она нас је изиграла, буздованом нас побила, а тај **буздован у рукама владе, односно у гвозденим рукама предстојника Ђорђевића, беше главом Павле Јовановић — „Србобран“!**

Да смо за ово у своје време знали, ми би се били постарали за другог кандидата и ми би, ма са којим, сјајно победили; он би по закону имао право, да не дозволи тирану предстојнику Рогулићу, да чини чуда и безакоња, да мучи наше бираче на овакав бруталан начин. Предстојник Рогулић држао је у тиранској руци буздован и с њиме ударио наше бираче, а за бираче и небираче Ђурђевићеве држао је на леђима својих двадесет буради пива и за време избора Ђурђевић је био келнер и то пиво точио — појио и изопијао, силом дотеране кочијаше, чобане, пандуре и неке бесвесне калуђере и попове. За сад оволико са жалосним ускликом: Несретни компромис порази Срем!

(Није поражен Срем него су поражени и утучени они, који су јуначки и поштени српски народ у Срему, предали везаних руку на милост и немилост његових противника. О томе ће судити Бог, народ и праведна историја. А ми из најодушевљенијег срца кличемо: требало је, браћо, да буде тако, да се види чисто и јасно, ко је какав а међу тим до неба слава и најживље наше признање, и целог народа српског јуначким бирачима среза иришког, а на челу им дичним и поштеним родољубима: пароху Ст. Моловићу, пароху Јовану Ђуришићу и Мити Рогулићу! Ви сте управо спасли част и светао образ српски! Уредн. „Заст.“)

ДОПИСИ.

Будимпешта, 18. маја. Свом читалачком српском свету биће добро познато оно неделикатно поступање „Браника“ према женској депутацији, која је молила помиловање за Јашу Томића, невину жртву браниковачке подлости. Велимо, „неделикатно“, а могли би много оштрији, прегнантнији но и потпуно заслужен израз употребити којим би жигосали срамни и презрења достојни поступак „Браника“, када не би више журналистичког такта и резона имали него уображене величине око „Браника“.

Очеви, мужеви и браћа увређених женскиња учинили су све кораке, да задобију потпуну сатисфакцију за подло нанесену увреду. Познати кукавичлук „Браниклија“, чији је образ дебљи од ђона им на господским ципелама и опет је осујетио да се увређенима даде задовољштина.

Шта је томе могло следовати него да се власник и одговорни уредник „Браника“ прогласе за лаже, ниткове и кукавице? При овако тешкој увреди свакоме иоле поноситом човеку ударио би румен стида у образе, те би тражио да одмазди сваку увреду и погрду!

Но, питамо ми, шта су те вајне челенке српског родољубља, ти опробани каваљери, ти уображени пигмеји и кепеци браниковачки до сада учинили да сперу ту грдну љагу са чела свога? А и шта би кадре биле учинити такове кукавице, којима осим многог другога, не достаје још и стида, образа и мушког поноса.

Увреду су прогутали, јер им трбушарски стомаци то подносе, а образ им је давна потавнео те румен стида већ више и не избија, па су чувајући своју драгоцену господску кожу, мудро ћутали... и опет ћутали....

Па може бити да би на томе и остало, по оној старој девизи „Браниковачкој“, „свако чудо за три дана“, да није сујета Политова помолила зубе, те тражила нове ране својој неодољивој амбицији и славољубљу, да није тражила рехабилитације.

Лоши слуга, лошег господара, разбарушени Никола сети се, да је и омладина, та узданица народна, још жива, те написа књигу инцијелу на адресу неколицине пришипетљи „Браникових“, те им пружа и у руке тура сунђер, да убришу Политу — — нанешену љагу. То средство рехабилитације преко ноћ се исчаурило у виду поверенице. Ево то је та жалосна и управо гнусна појава; с којом ћемо се мало разрачунати!

Једна незнатна браниковачка фракција арогира себи име омладине, те удара у добош поверенице и шаље је „Бранику“, покушавајући да сперe и рехабилитира Полита!

Такав поступак може вршити само лакомислена партајском страшћу заслепљена неколицина, никако пак омладина, чије је име било и ваља да је узвишено и неокаљано а побуде и дела чиста, светла, узвишена и племенита.

Или, питамо ми, зар сме устати омладина једна да брани част човеку, који сам на своју част ни толико не пази, колико и најништавији створ на овој земљи? Зар сме једно морално тело, као што је омладина, која је стожер, бранилац свега што је морално, што је лепо, племенито, родољубиво и узвишено, зар сме, питамо ми, бранити човека, који се баца блатом на морал, на образ и чистоту?

Зар се сме заборавити једна на врхунцу свога племенитог задатка стојећа омладина, да себе компромитира пред читавим Српством ради једне тако компромитоване политичке личности, као што је један Полит? Зар да омладина таковом политичком труту диже славолуке, пева славопоје, бенетајући о његовим бесмртним заслугама по народ и уздижући његову циновску, племениту душу? (!) На сва ова питања немамо другог одговора до: „Risum teneatis amici“. — Но понављамо, да повереницу шаље само једна мањина заслепљених, никако пак омладина!

Повереница још није света угледала, она се за сада још налази на „расположењу“ у фиоци „дичног“ и „заслужног“ Николе Јоксимовића. — Она је управо на белом лебу, а с њоме и нимбус њеног објекта. Др. Полит гори од нестрпљења да угледа већ једном света та повереница, која треба да улије у његове инфициране политичке крвне судове нову, свежу, чисту крв, да му занови и подигне нимбус, који се већ у прашини ваља!... Пун чежње осмејкује се на повереницу, као матора кокета, која не ће да призна, да је давно изиграна, да су дани некадање славе и блеска давно, врло давно побледели! Die schönen Tage von Aranjuez sind hin!! — Па у пркос свој чежњи и нестрпљењу Политовом, повереница још никако да угледа света! А за што? Из простог разлога, што је неколицина пришипетља „Браникових“ са неком сувереном смелошћу арогирала себи име будимпештанске омладине, те је послала повереницу без потписа. „Браник опет иште потписе, јер хоће да заклони себи леђа. Но сад се тек нашла „браниковачка“ омладина у немилом теснацу, јер их је тако огроман број, да не сму да се усуде на јавност са потписима. — Покретач читаве повереничке акције, чији су конци у редакционој шпиљи „Браника“ и творац монументалне поверенице сав се искидао тумарајући и капацитирајући својим несносним, крештећим гласом, молећи и преклињући чланове омладине пештанске, да се потпишу на повереницу, па увиђајући, да ће од читавог подузећа бити велико „кораблокрушеније“ у своме очајању слепари за Полита потписе и од такових, који не припадају будимпештанској омладини. Истини у хатар признајемо, да је становиште ове последње господе са свим коректно и хвале достојно, јер ма да по својим начелима не спадају у табор „Заставин“, ипак су категорично изјавили, да потписа не могу дати човеку, који је у првом реду позван да лично нанесену увреду сам лично спере, а не да омладину сваки час потрзају, као кебу иза појаса, да њеном помоћу спасу свој углед, који је и онако испод нуле

Ето, то је историја поверенице Политове, која нит' је на небу нит' на земљи и коју ће најтиши поветарац одунути без трага и гласа! (Изнешена је у јучерањем „Бранику“ но без и једног потписа и према томе свако жив види шта вреди. Уредн „Заст.“)

Истински.

Осек, на Спасов-дан.

Видов данак, јуначки састанак.
На муци се познају јунаци.

Честита наша браћа Вуковарци, разаслаше нам позив за јавни народни збор, који ће се држати трећи дан св. Духова, 26. маја о. г. у тамошњој српско-православној црквеној порти.

Нуз то нам послаше позив на „Мајалес“, кога исти дан приређује српска занатлијска задруга, на доброј води. Ваљана и вазда угледна наша браћа занатлије из Вуковара, који су уједно и главни покретачи горе реченог збора, као вазда тако и овом приликом показаше своју будну свест, у обрани народног права у погледу наше црквене автономије.

Већ напред у свом племенитом подузећу по све сигурни, желе да тај дан са својом браћом бирачима изборног среза овог најсвечаније прославе, с тога све бираче као своје госте на мајалес позивају.

Неки овдашњи грађани питају између себе, па у каквој се управо цели сазива народни збор, и какав је смер тога т. зв. „јединственог статута“. Ја немам пред собом онај број цењене „Заставе“, у ком се разлажу параграфи тог злосретног статута, али знам да неки наши архијереји хоће да окрње, и да сузбију народно право у погледу наше црквено-школске самоуправе, наиме: хоће да поставе месне парохе као природне председнике на чело црквених скупштина, да ускрате скупштини право на избор свога свештеника, те да их они сами по својој вољи општинама шиљу и постављају, једном речи да буду господари како у духовној тако и у административној управи наше свете православне цркве.

Зар вам није доста, што целу духовну управу у својим рукама имате, него хоћете да будете господари и од оног што ми својим сопственим рукама саградимо. Ако сте жељни посла и рада, имате ви тога доста око изображења нашег парохијалног свештенства, каквих имадемо н. пр. свештеника и најлошије ђаке, кроз богословију пропуштате те их шаљете да облагорођавају душу и срце народа свог, а који и сами на себи многе пороке имаду, такви зар да уче памети и поштењу другога, чега многи од њих ни сами немају. Створите ви г. г. нами узор људе и свештенике, и ми ћемо увек таког као свог духовног оца радо примити, али све дотле, докле ви ма какву будалу кроз богословију пропуштали будете, ми задржавамо себи право, да бирамо у своју средину оне људе, који су заиста достојни тог узвишеног позива свештеничког.

Каже једна пословица: кад је Циган постао сучем, он је прво обесио свог оца, кад је сомборски прота постао патријархом, он је смислио и да постане господар свега онога што се црквеним назива. Жалосно је само што многи и то баш виша интелигенција у тој његовој намери потпомажу га, човек се мора чудити од куд да људи који су много више науке свршили, да му толико на руку иду, и своје право кукавички напуштају, али кад нашу црквену историју мало прелистамо, видимо да је таких ствари увек било. Само ћу нешто да наведем шта се н. пр. у самом зачетку наше свете цркве догодило.

Стара Мојсеова црква, она по својој установи садржи у себи господство и превласт над другима. Исус Христос он је устао против тога, те је изрекао да су људи пред Богом сви једнаки, и да у цркви никакве разлике нема, за то је проповедао слогу и љубав, проповедао истину и правду и једнакост међу свима људма, његова се света наука брзо почела ширити, млоги поштени раденици прихватише његову науку, те га у својој великој љубави према њему прогласише за свог великог учитеља и сина божијег.

Пакосни и себичњаци, не могавши толику славу и величину да поднесу, те се побојаше за своје господство, направише га светском варалицом, па га својим упливом код светске власти оптужише, и најгрознијом и дотле нечувеном муком измучише, па које био тај који је могао то богу — мрско дело учинити и своју руку подићи, да убије у своме народу слогу и љубав, да убије истину и правду, да убије највећега међу свима људима!

Кајафа, првосвешсеник јерусалимски тадањег народа јудејског, он је први сина божијег на смрт осудио, и својом подлошћу и клеветама са својим приврженицима, као највећег злочинца на крст дао разапети. Данашњи Кајафа са својим приврженицима и мамелуцима, он истина неможе никог разапети нити на крст прибити, али се он подигао да разапне народно право и да га прибије за своју „ћуд“. Ми потомци оних Срба, који су за своју веру и народност под турским варварством на коцу издисали неможемо допустити, да наше крвљу стечено народно право, неко, па ма то и највиши црквени великодостојник био, као свој монопол заузме. С тога држим да ће сви Срби овога среза који се слободни осећају, и коме време и материјалне околности допустиле буду, без уветно на збор доћи, те подићи свој мушки глас у обрану народног права, које нам је царским рескриптом од 1868. зајамчено.

Дела честита браћо! пријатељи народне слободе и верни синови српског рода, покажимо се овде да мисмо гори од других, те осветлајмо образ родољубивим Вуковарцима, који ево не пожалише ни труда а ни трошка да збор што светлијн буде. Ја вам браћо у напред кличем! Нек вам је слава и дика и српски се род вазда поносио с вами. Ко год се дакле из овог изборног среза снажним осећа, нека похити на збор, јер вели српска пословица: „На муци се познају јунаци.“

Ј. З.

У Барањи, маја мјесеца. (Двије-три о нашим школама и друго.) Један дописник одавде повео је ријеч о маленим платама учитељским, са чим се потпуно слажем; а то ми повода даде, да и ја напишем коју о школама!

Непобитна је истина, да се поједине народности тек помоћу својих сопствених нар. школа могу као такве, одржати, — разумије се: ако су исте према сувременим захтјевима уређене.... А како стојимо ми — Срби-Барањци — са нашим школама?.... Врло прљаво! Жалосно, али истинито! У цијелој Барањи ако би нашли тек 3—4 пристојне школе, које по своме спољашњем и унутрашњем изгледу, могу поднети; а само двије ли, које су по прописима саграђене, што истим општинама на похвалу служити може. Остале су, тако рећи од реда, ниске, тјескобне и запуштене зграде... Негдје се може и одбити на сиромаштво општине; али има овдје и већих општина, гдје баш не мора тако бити. Ето н. пр. Болман и Качфала. То су двије највеће општине у цијелој будимској епархији, а и овдје је тај случај са школама... Још прије двије године неки наши листови јавили су, да ће се у истим општинама по два — односно учитељско и учитељичко — мјесто установити; али и остаде на томе.... Као што сам дознао, качфалска општина после дужег опирања, ријеши, да се школа назида и пошље план ЕШОдбору на одобрење. Томе је таман већ година дана, а одговора, како сам разумјео, још не добише... Види се, дакле, гдје запиње. Није шала велик је то посао, па не иде тако брзо. Опомените се само, господо, којих се тиче, како се наш народ у Тројединци јада за својим вероисповедним школама, а ви желите, ваљда, да их и ми дочекамо.... Овамошњи Срби врло су заостали у просвјети од остале своје браће, не имајући ваљаних школа, а слабо баш и учитеља ваљаних. У новије вријеме добисмо неколико младих учитеља... Но, као и сваком друштву, тако је и учитељима потребна глава, која ће их упућивати у њиховом раду, наредбе издавати или и надзиравати њихов рад... А тога — на вељу жалост нашу — овдје нема... Наш г. референт — послије више годишњег одмора, накани се преклане, да обиђе школе и то у вријеме одмора — мјесеца јулија... Кажем, код нас то иде, како ко хоће, а тако и пролазимо!...

Лане имађаху наши учитељи епарх. збор, а о.г. и тога неће бити. Доста што се обећало... Врло би то лијепо било, кад би се учитељи међу собом сложити могли и сами сазвали збор. А на жалост, мало их је, који се интересују за ту ствар....

Радовао бих се, да немам право у томе!...

Повела се ријеч у срп. листовима и о томе, као да неки желе, да се наша дијецеза са Бачком споји. Та свако тежи да се унапред помиче, а ово је очевидно назадовање... Не спојити, него па та узвишена мјеста поставити треба такве архијереје, који неће само знати, него хтјети и смјети, на унапређењу свога народа. порадити!.. Овако мисле наши свјесни сељани....

Гдје је чврсте воље и истрајна рада, тамо се и напредује!...

Познан.

ИЗЈАВА.

Замољени од главног уредника „Заставе“, г. Стевана Јовића, отишли смо јуче у Срем. Карловце, да потражимо разјашњење од г. дра Мише Михајловића: је ли, није ли истина, да је г. др. Миша Михајловић назвао „нитковом“ г. Стевана Јовића, како се то тврди у брзојаву из Срем. Карловаца, штампаном у јучерањем броју „Заставе“.

Г. др. Миша Михајловић изјавио нам је: да је онај брзојав у „Застави“ тенденциозан и неистинит, и да он није „нитковом“ назвао г. Стевана Јовића, па нас је уједно овластио, да то у „Застави“ изнесемо.

Пошто према тој задовољавајућој изјави г. дра Мише Михајловића није било разлога даљем поступању с наше стране, вратили смо се кући.

У Новоме Саду, 21. маја 1892.

Андрија Плавшић.
Антоније Стражичић.

Вести из места и са стране.

Редовна главна скупштина муниципалног одбора вароши Новог Сада одржаће се данас у магистратској дворани. На дневном реду има 21 предмет.

Излет о Духовима. Први дан Духова приређује излет, овдашње „српско певачко друштво“ у Иригом ће приликом у тамошњој св. Тодоровој цркви, при св богослужењу учествовати са појањем Рандхартингерове литургије. У подне је у читаоничким просторијама заједнички ручак, којем ће се — како смо извештени — придружити и многи тамошњи грађани. По подне по свршетку ручка, одлази цело друштво у манастир Хопово, где је на тај дан слава, а из целе тамошње околине народ се скупља, те да пред полазак својој кући проведе који часак у народној слави. Певаће певачко друштво више одабраних народних песама, у мешовитом а и мушком збору. Мило нам је, да ово друштво поимајући своју задаћу, неостаје само при том, да се организује само у свом месту да ју извршује, него у згодне дане полази у сред народа, да песмом, српском песмом, буди осећаје и племени срце у народу. То и јесте права задаћа наших певачких дружина Друштво полази на излет у ½5 сати из јутра од српске народне школе, на коли.

Српска црквена певачка дружина у Сентомашу иде други дан на Стражилово, да и оно, од своје стране, као што се то увек чини, ода достојан помен нашем незаборављеном песнику Бранку.

У српски учитељски конвикт у Новоме Саду уписале су се накнадно за потпомажуће чланове са 50 фор. прилога: српске православне црквене општине у Госпођинци и Сенти; прва је положила сав прилог од 50 фор., а друга је само прву годишњу рату од 10 фор. — Осим тога послао је приређивачки одбор у Тур. Бечеју, а наиме председник тога одбора г. Стеван Ранковић 94 фор. 60 н. као чист приход од беседе, што је приређена тамо други дан Ускрса на ову цел. — Од тасова црквених из Бачке утекло је накнадно: из Куле: 6 ф. 11 н.; из Сенте: 13 ф. 84 н.; из Мохола: 8 ф., из Ст. Бечеја: 10 ф. 25 н. — Са овим прилозима и придошлим чланаринама порастао је фонд овог конвикта до сад на **16.100 фор.** Свима овим приложницима изјављује се овим топла захвала.

Срп. нар. позориште у Суботици. Пишу нам из Суботице: У брзини, јављам вам, материјалан успех срп. нар. позоришта овде, за време бављења свога од 48 дана а 26 представа. Предплата на 20 представа скупљена је 2025 фор.; на благајни пало је од представа у предплати и ван предплате 2183 ф. 80 нов. Свега дакле, приход: 4208 ф. 80 нов., расход: 4118 ф. 56 нов. Сувишак је по томе 90 ф. 24 нов. Да је овакав леп успех постигнут, највећу хвалу заслужују: председник местног позор. одбора г. Божидар Вујић; за тим у сваком погледу ревносан благајник г. Гила Остојић; цели местни одбор и наше штовано грађанство, које се посети одазвало. За који дан јавићу вам цео рад срп. нар. позоришне дружине.

Београђани код Тесле. У прошли петак стигла је у Пешту депутација, коју је београдска општина, Вел. Школа и др. корпорације послала, да позове славнога Теслу, који се у Пешти кратко време бавио, у Београд да приреди које предавање. У депутацији су били: Др. Клерић проф. Вел. Школе, Милашиновић жел. инспектор, Ђ. Станојевић проф. војене академије, Чађевић нар. посланик и Одавић општ. одборник. Тесла је обећао доћи у току ове недеље. У вече је у гранд хотелу „Унгарији“ била пријатељска вечера на којој су били и Христић српски генер. консул и Иванић аташе

Одликован. Српско кр. намесништво одликовало је орденом св. Саве IV. степена г. Васу Крстића-Љубисава, познатог хумористу у нашој књижевности под именом Др. Казбулбуц. Честитамо!

Беседе. Ново српско певачко црквено друштво у Мокрину приређује беседу с игранком други дан Духова. Чист приход намењен је друштвеном фонду. Почетак у 9 час. у вече. — Добротворна задруга Српкиња у Меленцима, уз суделовање срп. пев. црквено друштва и честитих Српкињица приређује беседу с игранком други дан Духова. Чист приход намењен је задружном фонду. Почетак у 8 часова у вече.

Ужасан циклон. Из Америке, а државице Канзас, стиже страховита вест о још страховитијем циклону — олујини — која је беснила 14 о. м. у вароши Велис'тну и околини. Читаве цркве, палате, улице грађанских кућа сравнио је са земљом. Сама варош, као да више не постоји, а каже се да је скоро 500 душа сарањено под рушевинама града.

Трговина.

Нови Сад, 21. маја. Неколико дана имали смо лепо време, праве летње дане, а сад се опет нешто почело облачити. На нашим пијацама слабо се ради, цене такође су у опадању. Продавало се: Пшеница 8 ф. 30 н. Кукуруз 4 ф. 60 н. Јечам 5 ф Зоб 5 ф. Наполица 7 ф. 50 н Све од 100 кгр.

Са осталих пијаца немамо такође повољнијег извештаја а цене су остале старе. Продавало се:

Теоци 8—20 ф. од ком.
Јагањци 4—12 ф. од пара.
Свињи дебели 40—41 ф.
Свињи млади 38—40 ф.
Маст 48 фор.
Сланина 50 фор.
Све од 100 килограма.

*

Беч, 19. маја. (Оригиналан извештај са марвепог вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Г. Остојић.) На данашњи вашар дотерано је 3345 комада назимади и 5976 ком. угојених свиња. Рад је био млитав. — Цене су овако бележене:

Прима роба 41—42½—43 нов.
Средња „ 39—40 н.
Лагана „ 37—39 н.
Назимад „ 42—45 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 45 ф. 50 н.
„ „ масти 49 ф. све од 100 кгр.

Новије вести.

Будимпешта. У седници угарског сабора од 20. о. м. догодио се интересантан случај, да је код гласања у погледу тога: примали се до знања или не прима одговор министра-председника на интерпелацију, у ствари писања „Hamb. Nachrichten“ (листа кнеза Бизмарка), остала влада у мањини. За примање до знања гласало је 95 а против тога 104 посланика. Опозиција је примила овај резултат великим одушевљењем, но исти неће имати озбиљнијих посљедица, пошто ће се код расправе скупити владиновци у већем броју и примити владин предлог.

Загреб. На станици у Новској догодила се у уторак у вече велика несрећа. Путнички влак из Загреба у Брод уловио је ужасан циклон (ветар), који је разбацао вагоне. Двоја кола првога и другога разреда дигао је вихор у ваздух и бацио их је у један јендек а друга кола потпуно су смрвљена. Од путника рањено их је 22 а међу њима некоји врло опасно.

Беч. Изасланство Румуна пошто га цар и краљ није хтео примити предало је свој меморандум у кабинетској писарници Њег. Величанства.

Београд. Неспоразумљење у ствари мајора Нешића приликом афере Лубојемског изравнано је пријатељским споразумом између Београда и Софије. Нешић опет ће наступити своје звање војеног аташе-а у Софији а у Београд доћи ће потпуковник Иванов као војени аташе бугарски.

Беч. Њ. В. одредило је, да се имаде напустити тврђава темишварска, те према томе има се од сада Темишвар сматрати као отворена варош.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 21. маја у 2½ сахата после подне.)

Ђур. До сада при избору посланика добио Франчић 201, а Ђери 183 гласа.

Биркенберг, (Чешка). Из Мајдана, који се запалио, до сада је извађено 67 мртвих. Нема наде, да је који радник остао жив.

Берлин. Од више времена настоји се да се помире цар и кнез Бизмарк, па има изгледа да ће тако бити. Говори се да ће згодном приликом Бизмарк посетити цара и да ће му казати да неки напади на цара не потичу из Фридрихсруе. — При јучерашњем свечаном ручку цар је одушевљено наздравио краљици низоземској (која је дошла у Берлин да врати цару посету) и њезиној матери краљици регентској која је врло срдачно одздравила.

Дописница уредништва.

С. у Ф. Примисмо Ваша оба дописа — изврсна су. Топла Вам хвала; тако напред и дао Бог да се и други у Вас угледају. Штампаћемо чим пре буде могуће. Срдачно Вам братско поздравље!

Н. К. у Б. Настојаћемо да уђе у идући петак ако иколико буде места.

ОГЛАСИ.

Требам два шегрта, једног за помодну мануфактуру, а једног за шпецерајску радњу. — Ступање је одмах.

ЈОВАН МАРИЋ
у Шиду.

251 3—3

ПОЗИВ!

на п. н. родитеље, старатеље, пречасно свештенство, гг. учитеље, званичнике и т. д.

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ, ДЕЧАКЕ И ДЕЦУ

НАЈВЕЋЕ БЕЧКЕ ТВОРНИЦЕ ОДРЕЂЕНО ЗА БАЧКУ И СРЕМ

налази се у Н. Саду на главној пијаци (до ћошка дунавске улице).

ОВО ЈЕ У СВЕТУ ПРИПОЗНАТА ВЕЛИКО-ИНДУСТРИЈСКА ФИРМА

М. НАЈМАН

ЧЛАН ЕВРОПСКЕ МОДЕРНЕ АКАДЕМИЈЕ У ДРАЖЂАНИМА

Одликована за добру израду, најбољи квалитет робе, ванредан крој и за јефтине цене на многим светским и индустријским изложбама.

239 Творница је у Бечу VI. Mariahilferstrasse 35. 3—10

а филијале се налазе: у Загребу, Араду, Београду, Осеку, Фијуми, Вел. Бечкереку, Целовцу, Љубљани, Лондону, Новоме Саду, Нишу, Паризу, Панчеву, Софији, Сарајеву, Темишвару, Трјесту и Задру.

За удобност мојих п. н. муштерија, наместио сам на стоваришту врло велики избор поша, рубља за господу и дечаке од јефтиног и најфинијег квалитета.

Потписано подрумарско звање узима част до општег знања ставити, да

г. Георг Кремер у Нем. Паланци (Бачка)

од 1. маја 1892. год. има права продаје на мало сремских вина из винограда кнеза Одескалхија (столног вина, десерт-вина, коњака и шљивовице) у боцама од 0·7 лит. (Оргинално пуњено).

Продаја пића стоји под надзором књажевског подрумарског звања, а сваки запушач боце упечен је са књажевским подрумарским штемплом.

КНЕЗА ОДЕСКАЛХИЈА
ПОДРУМАРСКО ЗВАЊЕ
265 1—5 У ИЛОКУ (СРЕМ.)

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

МИТЕ Ђ. ПАЛИЋА

266 **„код златне ћупе“ у Панчеву** 1—1

треба једног шегрта из добре куће, који треба да је вичан српском, немачком и мађарском говору. Ступање одмах.

НА ЗНАЊЕ.

У погледу осигурања за обскрбу и набавку зоби, сламе за подметање, у кревете, даље, дрва за горење за Петроварадин, Каменицу, Земун, Инђију, Митровицу, Нови Сад, надаље каменог угља за наведена последња места у којима су смештене трупе ц. и кр. војске као и за последња два места у којима се налазе кр. угар. домобранске трупе, издаје се од 1. септембра 1892. до конца августа 1893. г.

Преко исте набавке одржаће се дана 6. (18) јуна 1892 у 11½ сахата пре подне у ц. и кр. војеном ферпфлегс магацину у Петроварадину јавна погодба, са урученим писменим офертима

Ближа извешћа могу се сваки дан сазнати код означеног магацина, даље, код сваког кр. угар. домобранског округа, регементе, батаљона и заповедништва где се могу за то зготовљени спискови видети који се за 4 нов. од табака односно 7 нов од екземплара добивају.

Од заједничке комисије за осигурање обскрбе.
У Петроварадину 4. (16.) маја 1892. 2—3

КУЋУ

налазећу се у Босуту, близу Митровице која је бирцуз са 7 соба, 2 кухиње, 2 штале, хамбар са чардаком и са свим што је потребно, продајемо по умереној цени. Ближа условија дају

Љубомир и Јулијана Дугошија
255 3—3 у Митровици.

НА ЗНАЊЕ.

Слободан сам високопоштованим госпођама до знања ставити, да предајем основну поуку у крају, цртању и шаву.

Такође примам на израду и удатбену оправу као и вез и рачунам исте послове по врло јефтиним ценама.

Са особитим поштовањем
КАРОЛИНА СЛАВИК,
из Граца.

Станује у лебарској улици бр. 10. при земљи у Новом Саду. 261 2—3

САЛОН

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА

најновији бечки и париски модели, крагнова и мантила за госпође, прашни огртача (Damen-Staubmäntl) од глорија свиле и листера алпака, сунцобрана женски и мушки, помодне и курентне мануфактурне робе, мушких летњих одела за господу, децу и дечаке, велики избор најфинијих штофова и камгарна за мушка одела која израђујем у сопственој радионици по најновијим фазонама, за салонска и фрак одела. Уведен је ванредни начин елегантне израде. Цене врло умерене.

За многобројну посоту умољава

ПАНТЕ СПАИЋА СИН
219 8—12 у Митровици.

СВОЈЕВОЉНА РАСПРОДАЈА
код

БЕРНХАРДА ФИШЕРА У НОВОМ САДУ

на главној пијаци — „гвоздени човек.“

Слободан сам врло учтиво до знања ставити поштованој публици из Новог Сада и околине, да моје **велико стовариште одела за господу, дечаке и децу, као и конфекције за госпође и помодне робе за господу са невероватно јефтиним ценама**

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМ

1	читаво штофано одело за господу	пре 11 ф. — н.	сада 5 ф. 50 н.
1	„ „ „ „ „	пре 14 ф. — н.	сада 7 ф. 50 н.
1	„ „ „ „ „	пре 12 ф. — н.	сада 6 ф. 50 н.
1	„ камгарн „ „ „	пре 18 ф. — н.	сада 13 ф. — н.
1	читаво од финог камгарна одело за господу	пре 25 ф. — н.	сада 15 ф. — н.
1	читаво одело за прање за господу	пре 6 ф. 50 н.	сада 3 ф. 50 н.
1	Регенмантл за госпође од добра помодна штофа	пре 12 ф. — н.	сада 4 ф. — н.
1	Јакна за госпође од добра помодна штофа	пре 12 ф. — н.	сада 4 ф. — н.
1	зимња Јакна за госпође дугачка	пре 14 ф. — н.	сада 5 ф. — н.
1	летњи мантл за госпође	пре 14 ф. — н.	сада 5 ф. — н.
1	дугачка камгарн Јакна за госпође	пре 12 ф. — н.	сада 6 ф. 50 н.
1	дугачка камгарн Јакна за госпође	пре 20 ф. — н.	сада 11 ф. — н.

Даље: **одела за дечаке, иберцијера, капута за свештенике, менчикова, салонских капута, шешира, ципела, рубља, поша**, све са ценама невероватно јефтиним.

Препоручујући се поштованој публици, молим, да ме својим посетама што многобројније почасте.

Са особитим поштовањем
БЕРНХАРД ФИШЕР
253 2—5 на главној пијаци, — гвоздени човек, у Новоме Саду.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.